

Procedury postępowania z dzieckiem przejawiającym zachowania trudne w Miejskim Przedszkolu nr 4 Leśna Kraina w Sokołowie Podlaskim

I. Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 737),;
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1604);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1280).
4. Statut Miejskiego Przedszkola nr 4 Leśna Kraina w Sokołowie Podlaskim.

II. CELE PROCEDURY:

1. Usprawnienie i zwiększenie skuteczności oddziaływań wychowawczych przedszkola w sytuacjach trudnych.
2. Zapobieganie powtarzaniu się zachowań niepożądanych, poprzez wskazanie działań profilaktycznych.
3. Eliminowanie u dzieci negatywnego obrazu samego siebie, stwarzanie poczucia pewności siebie, zapewnianie równowagi emocjonalnej.
4. Ułatwienie nawiązywania kontaktów społecznych.
5. Ustalenie zasad reagowania na zachowania niepożądane.
6. Wypracowanie metod współpracy ze środowiskiem rodzinnym wychowanka.

III. ZAKRES PROCEDURY:

Niniejsza procedura reguluje zasady postępowania w przypadku niebezpiecznego zachowania dziecka stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia własnego oraz innych w Miejskim Przedszkolu nr 4 Leśna Kraina.

1. Przez zachowania niebezpieczne dziecka należy rozumieć w szczególności:
 - a) zachowania agresywne - np. bicie, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, niszczenie mienia;
 - b) samouszkodzenia - np. uderzanie głową o ścianę,
 - c) groźby - werbalne lub niewerbalne za pomocą gestów, informujące o zamiarze wyrządzenia krzywdy;
 - d) ucieczkę - tj. samowolne oddalenie się od grupy.

IV. POSTĘPOWANIE W SYTUACJI WYSTĄPIENIA ZACHOWANIA NIEBEZPIECZNEGO:

1. Każdy nauczyciel oraz inny pracownik przedszkola zobowiązany jest do przeciwstawiania się niebezpiecznym zachowaniom ze strony dzieci.
2. Nauczyciel, w trakcie sytuacji niepożądanego zachowania z niewłaściwym zachowaniem dziecka lub tuż po jego zakończeniu reaguje na nią natychmiast, informując dziecko, że określone zachowanie jest niewłaściwe.
3. Jeżeli niepożądane zachowanie dziecka ma charakter incydentalny, kontakt nauczyciela z rodzicami jest jednostkowy i następuje w relatywnie krótkim czasie od pojawienia się zachowania niepożądanego, np. tego samego dnia, w trakcie odbierania dziecka z przedszkola.
4. Nauczyciel informuje rodziców (prawnych opiekunów) o zdarzeniu i o perspektywie konsekwentnych reakcji na potencjalnie pojawiające się ponownie tego typu zachowania, zarówno w placówce (ze strony nauczyciela), jak i poza jego terenem (ze strony rodziców lub prawnych opiekunów).
6. W przypadku powtarzających się nieprawidłowych zachowań dziecka informacja przekazywana jest zarówno rodzicom (prawnym opiekunom), jak i dyrektorowi przedszkola (a w przypadku jego nieobecności - osobie go zastępującej).
7. Podejmując interwencję wobec dziecka przejawiającego niebezpieczne zachowania, należy dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa i opieki wszystkim wychowankom, a także sobie. **Nauczyciel w takiej sytuacji prosi o pomoc innego pracownika.** Osobie podejmującej interwencję wobec dziecka przejawiającego niebezpieczne zachowania towarzyszy zawsze druga osoba.
8. Działaniom skierowanym na usunięcie bezpośredniego zagrożenia powinna towarzyszyć próba wyciszenia dziecka poprzez rozmowę, odwrócenie jego uwagi, zaproszenie do kącika wyciszeń, zaproponowanie innej aktywności, itp.
9. Osoby podejmujące interwencję, przeprowadzają następujące działania:
 - a) jedna osoba wyprowadza dziecko z sali i podejmuje próby uspokojenia dziecka (strategie behawioralne),
 - b) jeżeli nie da się wyprowadzić dziecka z sali, a jego zachowanie bezpośrednio zagraża bezpieczeństwu innych dzieci, to grupa wychodzi do innej sali.
10. Reakcja wobec przejawów zachowań niebezpiecznych powinna być adekwatna do skali zagrożenia spowodowanego agresją, jak również do okoliczności zdarzenia, wieku i stopnia rozwoju dziecka.
11. Jeśli dziecko zachowuje się w sposób, który może wyrządzić sobie i innym krzywdę, a interwencja słowna nie przynosi rezultatów, osoba podejmująca działania interwencyjne może podjąć **interwencję fizyczną wobec dziecka polegającą na przytrzymaniu**, aby nie oddaliło się samowolnie z przedszkola i nie zrobiło krzywdy sobie i nikomu innemu. O zaistniałym zdarzeniu należy poinformować dyrektora przedszkola.
12. Dziecko nie będzie uczestniczyć w zajęciach dopóki nie będzie w stanie zachowywać się spokojnie i współpracować z innymi (dziecko jest w stanie wykonywać proste polecenia i odpowiadać na proste pytania).
13. **Pracownik przedszkola** towarzyszy dziecku dopóki nie będzie ono mogło przebywać z innymi dziećmi i nauczycielem w grupie.

14. Osoba podejmująca interwencję, niebędąca wychowawcą grupy, do której uczęszcza dziecko przejawiające trudne i agresywne zachowania, informuje o zdarzeniu wychowawcę.
15. Nauczyciel/dyrektor lub inna osoba zawiadamia rodziców o incydencie.
16. **Jeśli nie ma kontaktu z rodzicami, dyrektor może powiadomić służby alarmowe, np. pogotowie ratunkowe /tel. 112/.**
17. Interwencja fizyczna lub wezwanie służb alarmowych stosowane są w ostateczności (dziecko nie reaguje na próby uspokojenia, przejawia wzmożone pobudzenie nerwowe, a jego zachowania niebezpiecznie nasilają się).
18. Jeśli zachowanie wychowanka wiąże się z uszkodzeniem ciała innego dziecka, nauczyciel ma obowiązek poinformować rodziców dziecka poszkodowanego o zaistniałej sytuacji.
19. **Jeśli trudne zachowanie dziecka zagraża innym dzieciom i pracownikom, rodzice mają obowiązek odebrać dziecko z przedszkola.**
20. Po każdym przypadku powtarzających się sytuacji psycholog/pedagog czy wychowawca przy udziale nauczycieli przeprowadza rozmowę z rodzicami dziecka przejawiającego zachowania zagrażające bezpieczeństwu, z przebiegu których spisany zostaje protokół (załącznik nr 3).

V. PROCEDURA POSTĘPOWANIA PO WYSTĄPIENIU AGRESYWNEGO ZACHOWANIA U DZIECKA:

1. Nauczyciel wychowawca zawiadamia o zdarzeniu dyrektora oraz rodziców dziecka przejawiającego trudne i agresywne zachowania.
2. Fakt agresywnego i trudnego zachowania dziecka powinien być odnotowany w formie pisemnej (załącznik nr 2) oraz zgłoszony bezpośrednio rodzicowi/prawnemu opiekunowi. Osoba podejmująca interwencję, niebędąca wychowawcą grupy, do której uczęszcza wychowanek, informuje o zdarzeniu wychowawcę, sporządza notatkę ze zdarzenia, którą przekazuję do podpisu rodzicom.
3. Jeżeli nasilone pobudzenie emocjonalne/fizyczne dziecka utrzymuje się dłużej niż 20 min. (pomimo zastosowania różnorodnych metod służących wyciszeniu dziecka) – należy poinformować rodziców o zachowaniu dziecka i prosić o niezwłoczne odebranie dziecka z przedszkola.
4. Po agresywnym i trudnym zachowaniu zagrażającym bezpieczeństwu i zdrowiu jego, innych dzieci, pracowników odbywa się spotkanie wychowawców z rodzicem/opiekunem prawnym dziecka. Rodzic/opiekun prawny podpisuje zgodę na przytrzymywanie dziecka (załącznik nr 1). Brak takiej zgody jest podstawą do wzywania Pogotowia Ratunkowego w przypadku pojawienia się zachowań agresywnych u dziecka.
5. W przypadku powtarzających się ataków agresji ze strony dziecka, nauczyciel wychowawca podejmuje współpracę z Publiczną Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Sokołowie Podlaskim i w porozumieniu z rodzicami kierują dziecko na diagnozę psychologiczno-pedagogiczną (w sytuacji, gdy dziecko nie posiada orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego).
6. Jeżeli dziecko posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, rodzic zobowiązany jest do kontaktu z psychiatrą/neurologiem czy innym specjalistą opiekującym się dzieckiem i ustalenie powodu agresywnego zachowania oraz skutecznej metody wyciszenia agresji dziecka.
7. Rodzic jest zobowiązany do wypełniania zaleceń wynikających z diagnozy poradni psychologiczno-pedagogicznej, konsultacji specjalistycznych oraz współpracy z przedszkolem.

8. W razie niemożliwości przezwyciężenia w dłuższym okresie trudności wychowawczych, w szczególności, jeśli trudne zachowanie dziecka powoduje stałe zagrożenie dla innych dzieci, a ze strony rodziców dziecka brak jest stałej współpracy i obserwuje się inne zaniedbania obowiązków rodzicielskich, dyrektor przedszkola kieruje wniosek do Centrum Pomocy Społecznej w Sokołowie Podlaskim **o wgląd w sytuację rodzinną**, następnie do Sądu Rodzinnego. Dyrektor może również (przy braku efektywnej współpracy z rodzicami) usunąć dziecko z przedszkola.

VI. ROZPOZNANIE PRZYCZYN I ŹRÓDEŁ MAJĄCYCH WPŁYW NA ZACHOWANIA DZIECKA, WSPOMAGANIE PRAWDŁOWEGO ROZWOJU DZIECKA:

Nauczyciel podejmuje działania zmierzające do eliminacji trudności i rozwiązania problemów dziecka, tj.:

1. Ustala wspólnie z dziećmi zasady zachowania w formie kodeksu grupowego obowiązującego w grupie/ przedszkolu, przypomina je i regularnie odwołuje się do nich w codziennych sytuacjach;
2. Doprowadza do rozwiązania konfliktu między dziećmi poprzez opis zdarzenia przez obydwie strony, **nazwanie emocji**, podjęcie próby negocjowania rozwiązania;
3. Ustala z rodzicami system motywacyjny w grupie;
4. Obserwuje zachowania dziecka w celu egzekwowania ustaleń i zapewnienia bezpieczeństwa innym dzieciom;
5. Dokonuje wstępnej diagnozy i ustalenia przyczyny powtarzających się zachowań niepożądanych na podstawie poczynionych obserwacji i rozmów z rodzicami;
6. W przypadku powtarzających się sytuacji kryzysowych organizuje - za zgodą rodziców - obserwację zachowania dziecka, sytuacji wychowawczej w grupie przez psychologa, który formułuje środki zaradcze do dalszego postępowania;
7. Podejmuje działania w toku bieżącej pracy mające na celu eliminację trudności i rozwiązanie problemów dziecka;
8. Informuje rodziców o zadaniach wychowawczych realizowanych w przedszkolu, o sukcesach i kłopotach ich dziecka, a także włącza ich do wspierania osiągnięć rozwojowych dziecka i łagodzenia trudności, na jakie ono natrafia;
9. W razie konieczności, zgłasza dyrektorowi potrzebę objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną; dyrektor na wniosek nauczyciela organizuje dziecku odpowiednią formę pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

VII. WSPÓŁPRACA ZE ŚRODOWISKIEM RODZINNYM:

1. W przypadku powtarzających się zachowań niebezpiecznych i innych zachowań powodujących trudności wychowawcze, nauczyciel podejmuje ścisłą współpracę z rodzicami (opiekunami prawnymi) dziecka.
2. Podczas rozmowy indywidualnej nauczyciel informuje rodziców (prawnych opiekunów) o dotychczas podjętych działaniach ukierunkowanych na eliminację niepożądanych zachowań dziecka.
3. Nauczyciel określa kierunki pracy z dzieckiem, które omawia wspólnie z rodzicami (opiekunami prawnymi) w celu ujednolicenia oddziaływań wychowawczych.

4. Nauczyciel zachęca rodziców (prawnych opiekunów) do stosowania wypracowanych wspólnie metod wychowawczych w domu rodzinnym; wspomaga rodziców w pracy wychowawczej z dzieckiem, m.in. poprzez doradztwo w zakresie praktyk wychowawczych, wskazanie odpowiedniej literatury, proponowanie odpowiednich zabaw i ćwiczeń do realizacji w środowisku rodzinnym, przekazanie informacji o instytucjach wspomagających rodzinę.

VIII. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE PRZEDSZKOLA:

1. Przedszkole realizuje roczny plan pracy opiekuńczo-wychowawczo-dydaktycznej, w którym uwzględnione są prawa dziecka oraz obowiązujące w społeczeństwie wartości i normy zachowania.
2. Na początku roku szkolnego wychowawcy grup omawiają z rodzicami wszystkich dzieci wzajemne relacje między przedszkolem, a środowiskiem rodzinnym dziecka, przedstawiają prawa i obowiązki w zakresie współdziałania w procesie wychowawczym oraz zakres odpowiedzialności za zachowanie dziecka.
3. Nauczyciele realizują zajęcia na temat wartości, stwarzają sytuacje edukacyjne, wykorzystując aktywizujące metody pracy, dzięki którym dzieci poznają wartości, uczą się je rozumieć i stosować.
4. Nauczyciele tworzą klimat wychowawczy zapewniający dzieciom bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne.
5. Nauczyciele poprzez zabawy kształtują inteligencję emocjonalną w zakresie rozpoznawania emocji i radzenia sobie z nimi; kształtują świadomość siebie – swoich zainteresowań, upodobań, woli, wzmacniają samoocenę, uczą zasad przebywania w grupie, zachęcają do wyzwań i podejmowania zadań.

IX. Osoby podlegające procedurze:

Do przestrzegania niniejszej procedury zobowiązani są dyrektor, nauczyciele i pracownicy **Miejskiego Przedszkola nr 4 Leśna Kraina** oraz rodzice dziecka bądź jego prawni opiekunowie.

X. Postanowienia końcowe:

1. Niniejsza procedura podlega zatwierdzeniu przez Radę Pedagogiczną oraz Radę Rodziców.
2. Z procedurą zostaną zapoznani wszyscy pracownicy przedszkola oraz rodzice (prawni opiekunowie) wychowanków.
3. Procedura jest dostępna na tablicy informacyjnej, sekretariacie przedszkola i w każdej grupie u wychowawców.
4. Ewentualnych zmian w procedurze dokonuje dyrektor przedszkola w porozumieniu z Radą Pedagogiczną i Radą Rodziców.
5. Procedura obowiązuje od 30.10.2024r.

Sokołów Podlaski, dnia

Wyrażam zgodę na zastosowanie wobec mojego dziecka

.....
(imię i nazwisko dziecka)

„Procedury postępowania z dzieckiem przejawiającym zachowania agresywne w Miejskim Przedszkolu **nr 4 Leśna Kraina w Sokołowie Podlaskim**” w przypadku wystąpienia u dziecka zachowań agresywnych zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu jego samego, innych dzieci lub nauczycieli/pracowników przedszkola.

1. Polecenie ustne powtórzone w razie potrzeby.
2. Próba podjęcia wykonania prośby razem z dzieckiem (bycie blisko, wzięcie dziecka za rękę).
3. Odsunięcie/wyciszenie dziecka w sytuacji problemowej - prośba, by dziecko chwilę odpoczęło w kąciku wyciszeń (na krześle), bądź wyprowadzenie z sali i pozostanie poza grupą pod opieką dorosłego do czasu, gdy dziecko się uspokoi.
4. Przytrzymanie dziecka, np. za rękę.
5. Przytrzymanie siłą, gdy dane dziecko jest szczególnie agresywne, gdy jest to część napadu złości.

(podpis rodziców/prawnych opiekunów)

Protokół zdarzenia (notatka służbowa)

Data zdarzenia: **Czas zdarzenia:**

Miejsce zdarzenia:

Imię i nazwisko dziecka:.....

Grupa przedszkolna:

Opis zdarzenia:

1. Opis i przebieg zdarzenia:.....

[illegible]

2. Zastosowane procedury:

- próba wyciszenia dziecka,
- odizolowanie dziecka autoagresywnego i agresywnego,
- zapewnienie bezpieczeństwa pozostałym dzieciom,
- udzielenie pomocy ofierze agresji/autoagresji,
- przytrzymanie dziecka w celu zabezpieczenia go przed zrobieniem krzywdy sobie lub innym,
- wezwanie rodziców/opiekunów prawnych,
- wezwanie pogotowia ratunkowego,
- rozmowa z rodzicami/opiekunami prawnymi,
- inne

3. Osoby poinformowane o zdarzeniu:.....

.....

(Imię i nazwisko osoby sporządzającej notatkę) (świadkowie)

Zapoznałem się z powyższym opisem zdarzenia:

.....
(data i podpis rodzica/prawnego opiekuna)

.....
(Dyrektor)

Protokół spotkania z rodzicami/opiekunami prawnymi

Data:.....**godzina:**.....

Imiona i nazwiska rodziców/ prawnych opiekunów:.....

Dotyczy dziecka imię i nazwisko:

Uczestnicy:

1. Rodzice/prawni opiekunowie:.....
2. Wychowawcy.....
3. Pedagog.....
4. Psycholog.....

Przebieg:

1. **Omówienie zdarzenia**.....
.....
2. **Podjęte działania/rekomendacje:**.....
.....
.....
.....
.....
.....

Podpisy:

Rodzice/prawni opiekunowie:.....

Nauczyciele/specjaliści/ wychowawcy:

.....
(Dyrektor przedszkola)

Sposoby eliminowania zachowań trudnych:

Działania proaktywne:

1. Uczenie dziecko, aby ręce były spokojne-dajemy mu gniotki;
2. Stosowanie czasem masaży sensorycznych;
3. Stosowanie wzmocnień pozytywnych za najdrobniejsze rzeczy, np. **widzę, że twoje nogi są spokojne, brawo;**
4. Stosowanie funkcjonalnego treningu komunikacji - czyli podpowiadanie dziecku komunikatów, których może używać wobec kolegów, np. podczas wspólnej zabawy na dywanie;
5. Warunkowanie poleceń, np. ustaw się w parze, stań, itp.;
6. Nauka zabawy symbolicznej i zabawy naprzemiennej;
7. Wprowadzenie kodeksu postępowania w razie zachowań trudnych ze wszystkimi dziećmi;
8. Stworzenie kącika wyciszeń dla dzieci;
9. Przeprowadzenie zajęć o emocjach i o złości;
10. Powieszenie w widocznym miejscu plakatu, na którym są przedstawione narzędzia, jak radzić sobie ze złością;
11. Próby rozwiązywania konfliktów między dziećmi poprzez rozmowy, nazywanie emocji i tłumaczenia jak można inaczej rozwiązać problem nie stosując agresji;
12. Obserwacja i doszukiwanie się przyczyn zachowania trudnego u danego dziecka.

Jak reagujemy gdy dziecko ma zachowanie trudne:

Instrukcja:

1. Dziecko musi dostać instrukcję, co ma zrobić, aby zatrzymać zachowanie trudne, np. Michał trzymaj nogi na podłodze, twoje ręce są przy nóżkach, odłóż nożyczki na stół, itp.;
2. Możesz powtarzać to wielokrotnie, tylko mów to spokojnie.

Postawa:

1. Zbliź się do dziecka;
2. Zejdź do jego poziomu, gdy do niego mówisz;
3. Mów spokojnie, ale stanowczo, unikaj tonu rozkazującego, komunikat musi być krótki i zrozumiały dla dziecka;
4. Daj poczucie bezpieczeństwa poprzez zdecydowanie i opanowanie.

Bezpieczna przestrzeń:

1. Postaraj się, aby dziecko poszło do kącika wyciszeń i tam odpoczęło na materacu.
2. Jeśli się wyrywa możesz wyprowadzić dziecko z sali do miejsca, gdzie będzie miało przestrzeń, aby się uspokoić (miejsce musi być nudne dla dziecka).
3. Bądź przy dziecku, staraj się mówić krótkie komunikaty spokojnym głosem, np. jestem tu, widzę, że się zezłościłeś, itp. nie chcę, żebyś mnie bił, to mnie boli, nie zgadzam się na bicie.
4. Jeśli to konieczne, przytrzymaj dziecko.